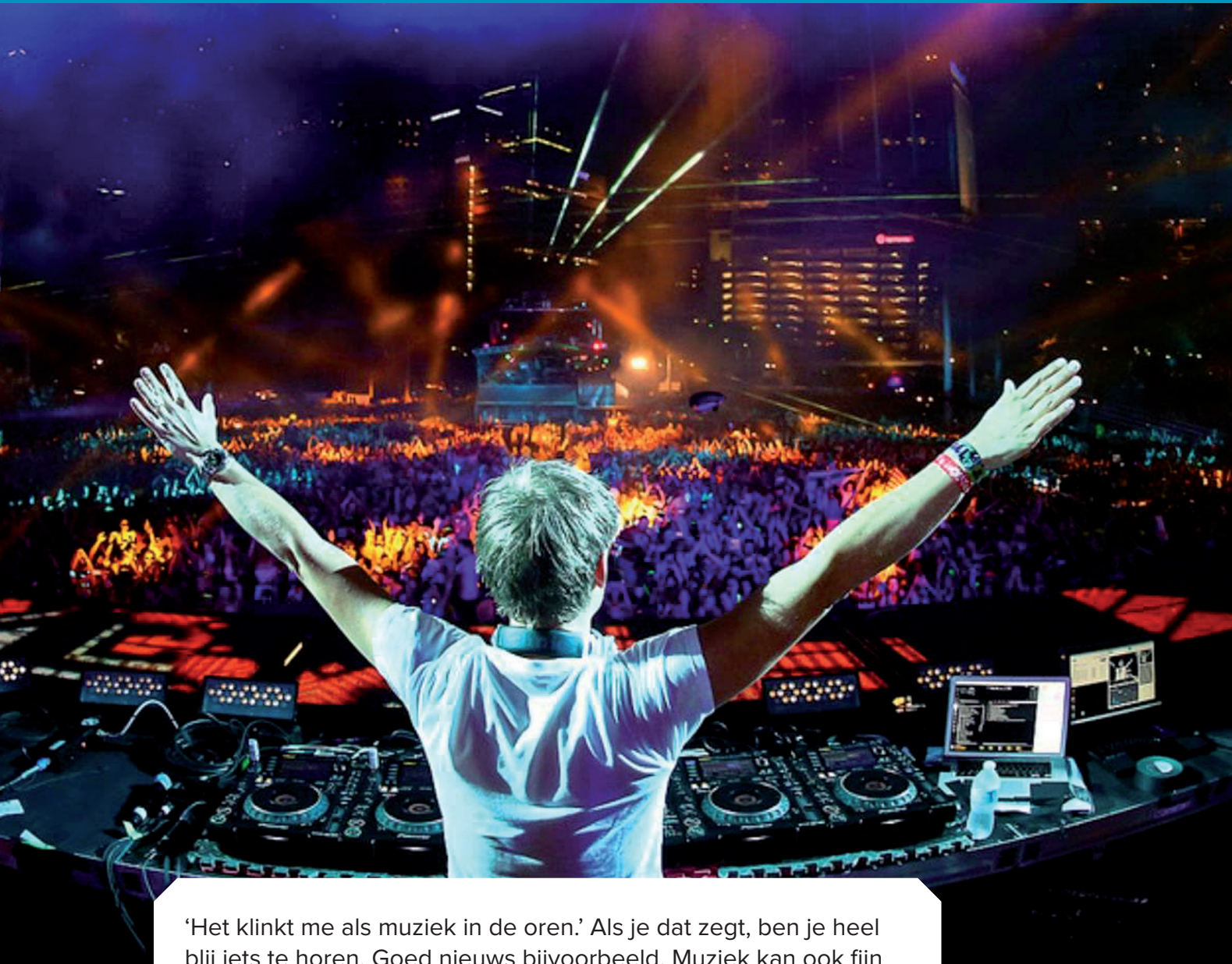

Als muziek in je oren

‘Het klinkt me als muziek in de oren.’ Als je dat zegt, ben je heel blij iets te horen. Goed nieuws bijvoorbeeld. Muziek kan ook fijn zijn om te horen. Op de radio komen veel verschillende liedjes voorbij. Soms hoor je een liedje vaker op een dag en dat kan een beetje eentonig worden. Toch is het ook leuk om een liedje vaker te horen, want op een gegeven moment kun je het liedje meezingen.

Bij taalverzorging heb je net zoiets. Het is belangrijk om veel te oefenen en handelingen steeds op dezelfde manier uit te voeren. Dan kun je na deze module de werkwoorden op de juiste manier vervoegen en moeiteloos goede zinnen schrijven.

Wat ga je doen?

Je maakt allerlei opdrachten die met taalverzorging te maken hebben. Zo oefen je steeds de theorie.

Je herhaalt de belangrijkste regels van leerjaar 2 en je leert nieuwe regels.

Het thema in deze module is muziek en je zult dan ook veel over muziek en artiesten lezen.

Wat heb je daarbij nodig?

Om de opgaven goed te kunnen maken heb je informatie over spelling en grammatica nodig.

Wat leer je?

Je herhaalt en leert:

- hoe je werkwoorden vervoegt in verschillende tijden;
- hoe je verschillende werkwoorden herkent;
- hoe je hoofdletters en leestekens gebruikt;
- hoe je ervoor kunt zorgen dat je foutloos schrijft;
- hoe je zinnen kunt samenvoegen;
- hoe je zinnen ontleeft in zinsdelen;
- hoe je die zinsdelen benoemt;
- hoe je kunt beoordelen wat je al kunt en waaraan je nog aandacht moet besteden.

1

Nederpop en andere zaken

Muziek verandert steeds. Grote hits van twintig jaar geleden hoor je nu bijna niet meer op de radio. Kortom: tijden veranderen. Als de tijd verandert, moet je iets doen met een werkwoord. Op dit perron ga je aan de slag met de werkwoordstijden en de regels. Om te beginnen herhaal je een aantal onderdelen van jaar 2.

1 Op tijd - 1

Lees de theorie **Persoonsvormen - tegenwoordige tijd** en geef dan de drie vormen van de persoonsvormen in de **tegenwoordige tijd**.

1	zingen	- ik zing	- hij zingt	- wij zingen
2	dansen	- ik	- hij	- jullie
3	spelen	- ik	- jij	- wij
4	fluiten	- ik	- hij	- zij
5	springen	- ik	- Peter	- jullie
6	klappen	- ik	- hij	- wij
7	horen	- ik	- jij	- zij
8	reizen	- ik	- Anne	- wij
9	vinden	-jij	- jij	- jullie
10	musiceren	-jij	- hij	- de musici
11	swingen	-jij	- Inge	- wij
12	draaien	-jij	- jij	- jullie
13	componeren	-jij	- hij	- zij
14	lopen	-jij	- hij	- wij
15	denken	-jij	- hij	- wij
16	luisteren	- ik	- hij	- zij
17	neuriën	-jij	- zij	- zij
18	meezingen	- ik	- zij	- zij

Persoonsvormen - tegenwoordige tijd

Elke persoonsvorm heeft in de tegenwoordige tijd **drie** vormen.

Bijvoorbeeld: **denk - denkt - denken**.

Natuurlijk kun je niet alle mogelijke persoonsvormen uit je hoofd leren. Dat hoeft ook niet, want er is een regel voor alle persoonsvormen in de tegenwoordige tijd.

ik-vorm	denk
ik-vorm + t	denkt
ik-vorm + en	denken

Als je de **ik-vorm** van een werkwoord kent, weet je dus ook hoe je de andere twee vormen schrijft.

2

Op tijd - 2

Lees de theorie **Persoonsvormen - verleden tijd** en geef dan de twee vormen van de persoonsvormen in de **verleden tijd**.

1	zingen	- hij zong	- wij zongen
2	dansen	- ik	- zij
3	spelen	- jij	- Maud en Marius
4	fluiten	- Sam	- wij
5	springen	- u	- zij
6	optreden	- hij	- zij
7	klappen	- hij	- wij
8	horen	- jij	- jullie
9	reizen	- u	- zij
10	vinden	- jij	- jullie
11	musiceren	- hij	- wij
12	swingen	- ik	- jullie
13	draaien	- hij	- Jan en Joris
14	bestuderen	- ik	- wij
15	componeren	- hij	- zij
16	lopen	- ik	- zij
17	denken	- ik	- zij
18	luisteren	- jij	- wij
19	neuriën	- jij	- wij
20	meezingen	- ik	- wij

Persoonsvormen - verleden tijd

Bij de persoonsvorm in de verleden tijd moet je eerst weten bij welke groep werkwoorden deze persoonsvorm hoort.

Bij een werkwoord zoals:

spelen	ik-vorm + de / ik-vorm + den	speelde / speelden
stoppen	ik-vorm + te / ik-vorm + ten	stopte / stopten
slapen	klankverandering (de ik-vorm verdwijnt)	sliep / sliepen

Als Nederlands je moedertaal is, weet je vaak automatisch welke verledentijdsvorm je moet kiezen.

Elke persoonsvorm heeft in de verleden tijd **twee** vormen: een vorm in het enkelvoud en een vorm in het meervoud. Let goed op die meervoudsvorm. Je spreekt die eind-**n** meestal niet uit, maar je moet hem wel opschrijven.

3 Let op de tijd!

Lees de theorie **De tijden van een zin** en vul daarna de ontbrekende woorden in.

- 1 Aan de kun je zien of een zin in de tegenwoordige of de tijd staat.
- 2 De zin **Op het podium speelt een pianist.** staat in de tijd omdat de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd staat.
- 3 De zin **Een pianist heeft op het podium gespeeld.** staat in de tijd, omdat de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd staat.
- 4 Als in een zin een én het werkwoord of staan, staat de zin in de voltooide tijd.
- 5 De zin **Een pianist heeft op het podium gespeeld.** staat daarom ook in de

De tijden van een zin

Aan de persoonsvorm kun je zien of de zin in de **tegenwoordige tijd** of in de **verleden tijd** staat.

Arend speelt trompet.

tegenwoordige tijd

Arend speelde trompet.

verleden tijd

Daarnaast kan een zin in de **voltooide** tijd staan. Een zin is voltooid als het werkwoord **hebben** of **zijn** in de zin staat **én** als er een voltooid deelwoord in de zin staat.

Arend **heeft** trompet **gespeeld.**

voltooide tijd

Als een zin niet in de voltooide tijd staat, staat hij vanzelf in de **onvoltooide** tijd.

In zo'n zin staat dus geen voltooid deelwoord:

Arend speelt trompet.

tegenwoordige tijd én onvoltooide tijd

Samenvattend betekent dit dat een zin in vier verschillende tijden kan staan:

1 onvoltooid tegenwoordige tijd - ott	Ik speel dwarsfluit.
2 voltooid tegenwoordige tijd - vtt	Ik heb dwarsfluit gespeeld.
3 onvoltooid verleden tijd - ovt	Ik speelde dwarsfluit.
4 voltooid verleden tijd - vvt	Ik had dwarsfluit gespeeld.

4 De juiste tijd

Lees de theorie **De tijden van een zin**. Geef aan in welke tijd de zin staat.

- 1 Bob Dylan is een bekende zanger. ott / ovt
- 2 Hij heeft de Nobelprijs voor de literatuur gekregen. vtt / vvt
- 3 Hij nam de prijs in Stockholm in ontvangst. vvt / ovt
- 4 Dylan is eigenlijk een liedjesschrijver. ovt / ott
- 5 Niet iedereen was het met de prijsuitreiking eens. ovt / vvt
- 6 Hadden ze liever een andere winnaar gezien? ovt / vvt

5 Goede tijden ...

Lees zo nodig nogmaals de theorie **De tijden van een zin**. Zeg daarna in welke tijd de volgende zinnen staan. Kijk telkens eerst goed naar de persoonsvorm!

- 1 **Het meisje zingt een bekend liedje.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 2 **Ze heeft een goede stem.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 3 **Het publiek heeft minutenlang geklapt.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 4 **Hadden de mensen allemaal een kaartje gekocht?**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 5 **Ze krijgt vast een prachtige carrière.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 6 **Volgende week geeft ze een concert in Arnhem.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd
- 7 **Laatst zong ze nog in Maastricht.**
 A onvoltooid tegenwoordige tijd C onvoltooid verleden tijd
 B voltooid tegenwoordige tijd D voltooid verleden tijd

6 The Voice

Lees de theorie **Werkwoordstijden**. Zet de werkwoorden in onderstaande zinnen in de onvoltooid verleden tijd. Kijk naar het voorbeeld in zin 1.

- 1 De kijkers van **The Voice of Holland wilden** Ilse DeLange als nieuwe coach. (willen)
- 2 Guus Meeuwis als coach. (stoppen)
- 3 Anouk in 2015 een contract voor twee jaar. (tekenen)
- 4 Veel lezers van **Metro** naar de terugkeer van Ilse. (uitkijken)
- 5 Men ook wel andere namen. (noemen)
- 6 Bij **Metro** 3000 stemmen binnen. (komen)
- 7 Ilse 40% van de stemmen. (krijgen)
- 8 Het programma nog steeds erg populair. (zijn)
- 9 Ali B. ook dit jaar als coach. (blijven)
- 10 De lezers de combinatie Ilse, Sanne, Waylon en Ali B. het leukst. (vinden)

Werkwoordstijden

De **persoonsvorm** is de enige werkwoordsvorm die aangeeft in welke **tijd** de zin staat: de tegenwoordige tijd (tt) of de verleden tijd (vt). Daarnaast kun je aan de persoonsvorm zien of de zin in het **enkelvoud** of het **meervoud** staat. Daarom kan de persoonsvorm dus telkens een andere vorm hebben.

De meeste werkwoorden hebben **vijf** verschillende persoonsvormen: **drie** in de **tegenwoordige** tijd en **twee** in de **verleden** tijd. Bijvoorbeeld: de vijf persoonsvormen van het werkwoorden **zingen** zijn: **zing, zingt, zingen, zong** en **zongen**.

Klank

Sommige werkwoorden veranderen in de verleden tijd van klank. Zoals: Ik **zing** - Ik **zong**.

Bij werkwoorden waarbij de klank hetzelfde blijft, gebruik je het ezelsbruggetje **'t ex-kofschip**.

Je let daarbij op de medeklinkers, dus op de **t, x, k, f, s, ch** en **p**.

Regel 'T EX-KOFSCHIP

Stap 1: neem het hele werkwoord: **luisteren**.

Stap 2: haal -en eraf: **luister**.

Stap 3: zit de medeklinker vóór -en in 't ex-kofschip?

Luister, de **r** zit niet in 't ex-kofschip, dus ...

Nee + de(n) Hij luister**de** naar de muziek. (enkelvoud)

De kinderen luister**den** goed. (meervoud)

Stap 1: neem het hele werkwoord: **dansen**.

Stap 2: haal -en eraf: **dans**.

Stap 3: zit de medeklinker vóór -en in 't ex-kofschip?

dans, de **s** zit wel in 't ex-kofschip, dus ...

Ja + te(n) Zij dan**ste** op de muziek. (enkelvoud)

De meisjes dan**sten** rond. (meervoud)

Bij werkwoorden met een **z** en een **v** verander je de **z** in een **s** en de **v** in een **f** om weer een goed woord te krijgen.

suizen

verven

suiz

verv

de **z** zit niet in 't ex-kofschip, **z** wordt **s**, dus

de **v** zit niet in 't ex-kofschip, **v** wordt **f**, dus

het suisde

ik verfde

ze suisden

ze verfden

Je hebt al eerder geleerd dat elk werkwoord één voltooid deelwoord heeft. Het voordeel van het voltooid deelwoord is dat je het **altijd** op dezelfde manier schrijft.

Ook hier heb je weer te maken met die drie groepen werkwoorden.

- 1 Het voltooid deelwoord van de werkwoorden in de groep **spelen** eindigt op **-d**: gespeeld
- 2 Het voltooid deelwoord van de werkwoorden in de groep **stoppen** eindigt op **-t**: gestopt
- 3 Het voltooid deelwoord van de werkwoorden in de groep **slapen** eindigt op **-en**: geslapen

Als je niet zeker weet of een voltooid deelwoord op **-t** of **-d** moet eindigen, kun je het woord langer maken. Dan kun je het meestal horen.

- Het meisje is erg **verandert / veranderd**.

Als je het voltooid deelwoord langer maakt, hoor je dat het een **-d** moet zijn: **veranderde**.

- De jongen heeft hard **gefietst / gefietsd**.

Als je het voltooid deelwoord langer maakt, hoor je dat het een **-t** moet zijn: **gefietste**.

7 z en v

Lees de theorie **Werkwoordstijden**. Hieronder staan zinnen met werkwoorden die een **z** of een **v** hebben. Vul steeds de juiste werkwoordsvorm in de aangegeven tijd in. Kijk naar het voorbeeld in zin 1.

- 1 Marianne **leeft** voor de muziek. (leven - ott)
- 2 Ik na het concert langs te komen. (beloven - ovt)
- 3 Deze zanger naar de VS. (verhuizen - ovt)
- 4 De zanger in een duur hotel. (verblijven - ovt)
- 5 Hij een fantastisch optreden. (geven - ott)
- 6 Ze haar vriendinnen een beetje. (verwaarlozen - ovt)
- 7 Peter het boek over die zangeres. (lezen - ott)
- 8 Ik helemaal alleen naar Amsterdam. (reizen - ovt)
- 9 Zijn oren door die harde muziek. (suizen - ovt)
- 10 Jos zijn kamer wit. (verven - ovt)
- 11 Maud een lange brief aan de bewonderde zanger. (schrijven - ott)
- 12 die zangeres haar haar zwart? (verven - ott)
- 13 Hij van de spanning. (beven - ovt)
- 14 Het de hele tijd tijdens dat concert. (hozen - ovt)
- 15 Het mij dat ze zo goed zong. (verbazen - ovt)

8 Voltooid

Geef van de volgende werkwoorden steeds het voltooid deelwoord.

1	slagen - geslaagd	11	meezingen -
2	dansen -	12	optreden -
3	zingen -	13	horen -
4	musiceren -	14	fluiten -
5	luisteren -	15	vinden -
6	spelen -	16	reizen -
7	componeren -	17	neuriën -
8	klappen -	18	swingen -
9	bestuderen -	19	draaien -
10	vergroten -	20	denken -

9

Samengesteld?

Lees de onderstaande theorie **Samengestelde zinnen** en geef van de onderstaande zinnen aan of het een samengestelde zin is of niet.

- 1 De Nederlandse band Kensington heeft superleuk nieuws!
samengesteld / niet samengesteld
- 2 Eind vorig jaar bracht de band haar vierde album uit en dat stond een tijdje op nummer één.
samengesteld / niet samengesteld
- 3 Wist jij dat ze al tien keer in een uitverkocht Ziggo Dome hebben opgetreden?
samengesteld / niet samengesteld
- 4 En het is nog niet afgelopen, want in november staan ze nog vijf keer in de Ziggo Dome.
samengesteld / niet samengesteld
- 5 Deze shows zijn al uitverkocht, maar met de clubtour heb je volgend jaar nieuwe kansen.
samengesteld / niet samengesteld
- 6 In februari en maart 2018 gaan ze op tour door Nederland.
samengesteld / niet samengesteld
- 7 Kaartjes voor hun clubtour zijn vanaf vrijdag 21 april te koop.
samengesteld / niet samengesteld

Samengestelde zinnen

Een **samengestelde zin** is een zin die uit twee of meer zinnen bestaat. Deze zinnen noem je **deelzinnen**. Iedere deelzin heeft een eigen persoonsvorm. De deelzinnen worden meestal samengevoegd door middel van een **voegwoord**. Voegwoorden geven tekstverbanden aan:

- tegenstelling - maar, echter, toch,;
- opsomming - en, bovendien, ook;
- voorbeeld - als, zoals, zo, bijvoorbeeld, onder andere;
- conclusie - dus, kortom;
- reden - want, omdat;
- mening / argument - want, omdat, daarom;
- oorzaak / gevolg - doordat, daardoor, door, als gevolg van.

Ik luister graag naar muziek, maar mijn moeder kijkt liever tv.

Dit is een samengestelde zin.

De twee zinnen zijn: Ik luister graag naar muziek. Mijn moeder kijkt liever tv.

De persoonsvormen in deze zinnen zijn: **luister** en **kijkt**.

Het voegwoord is: **maar** (tekstverband: tegenstelling).

Elmer zegt van niet, maar volgens mij is hij verliefd, want hij bloost telkens.

Dit is een samengestelde zin.

De zinnen zijn: Elmer zegt van niet. Volgens mij is hij verliefd. Hij bloost telkens.

De persoonsvormen in deze zinnen zijn: **zegt, is** en **bloost**.

De voegwoorden zijn: **maar** (tekstverband: tegenstelling), **want** (tekstverband: argument).

10 Succesvol

Lees de theorie **Samengestelde zinnen**. Schrijf het voegwoord achter de zin.

- 1 Eind vorig jaar bracht Kensington haar vierde album uit en dat stond een tijdje op nummer een.
- 2 Ze hebben al tien keer Ziggo Dome uitverkocht, dus zijn ze erg succesvol!
- 3 Het is nog niet afgelopen, want in november staan ze nog vijf keer in de Ziggo Dome.
.....
- 4 Deze shows zijn al uitverkocht, maar met de clubtour heb je volgend jaar nieuwe kansen.
.....
- 5 Al heb ik geen geld, toch wil ik er heen.
- 6 Thijs en Merel gaan naar het eerste concert, maar Sam en Bastian gaan niet mee.
.....
- 7 Sam heeft vorig jaar het album gekocht, want hij vond het geweldige muziek.
.....
- 8 Omdat hij de cd gekocht had, kon ik hem ook beluisteren.
- 9 Sam heeft veel cd's, daarom wil hij niet overstappen naar vinyl.
- 10 Doordat hij een bijbaan heeft, kan hij veel cd's kopen.

11 Aan de slag met Jonna Fraser

Hieronder staan zinnen die je gaat samenvoegen tot één zin. Schrijf de nieuwe zin op en gebruik een of meerdere voegwoorden.

- 1 Jonna Fraser is een Nederlandse rapper. Hij heeft Surinaamse roots. Voegwoord: maar.
.....
.....
- 2 Hij maakt toffe muziek. Ik heb zijn eerste album gekocht. Voegwoord: dus.
.....
.....
- 3 Hij heeft een hit gescoord met **Ik kom bij je**. Dat nummer stond lang in de top 40. Voegwoord: en.
.....
.....
- 4 Het is een leuke samenwerking met Frenna. Ze komen als echte vrienden over. Voegwoord: want.
.....
.....
- 5 In de clip heeft Jonna ruzie met zijn vriendin. Aan het einde vindt hij weer een ander meisje. Voegwoord: echter.
.....
.....